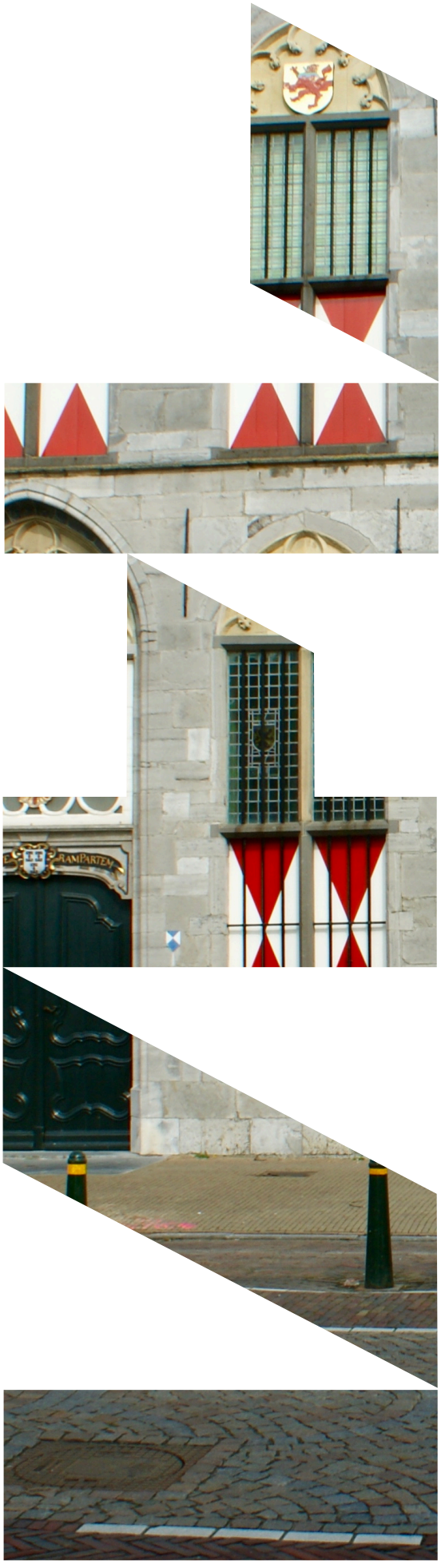

GEMEENTE VIJF HEE REN LAN DEN

Klankbordgroep
Selectieve Toegang Vijfheerenlanden

Advies aan gemeente
April 2025

INHOUD

Inleiding en context	1
→ 01. Speelruimte en werkwijze KBG	2
→ 02. Perceptie van de maatregel	2
→ 03. Doel en effect van de maatregel	3
→ 04. Uitvoering van de maatregel	4
→ 05. Dilemma's en bespreekpunten	5
→ 06. Aanbevelingen en suggesties	5
Tot slot	7

Inleiding en context

In dit advies beschrijft de Klankbordgroep (KBG) haar belangrijkste bevindingen ten aanzien van de maatregel Selectieve Toegang Vijfheerenlanden. De KBG bestaat uit deelnemers afkomstig uit de verschillende kernen/dorpen van de gemeente, waarbij bovendien is gezorgd voor een balans tussen vertegenwoordigers van inwoners en bedrijven. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de deelnemers.

De KBG is in de periode oktober 2024 – april 2025 vijf keer bij elkaar geweest. In bijlage 2 worden per bijeenkomst kort de besproken onderwerpen beschreven. Het geheel van de gesprekken en discussies in de bijeenkomsten, de aanvullend verkregen informatie en de suggesties/ voorstellen van de KBG-leden vormen de basis voor dit advies.

Leeswijzer

Ten aanzien van de bevindingen hanteren we de volgende indeling:

- → 01. Speelruimte en werkwijze KBG
- → 02. Perceptie van de maatregel
- → 03. Doel en effect van de maatregel
- → 04. Uitvoering van de maatregel
- → 05. Dilemma's en bespreekpunten
- → 06. Aanbevelingen en suggesties
  Mede t.a.v. toekomstige vraagstukken

In de uitwerking wordt steeds zo goed mogelijk aangegeven waar de KBG unaniem is in haar bevindingen en waar er sprake is van verschillen van inzicht.

01
→ Speelruimte en werkwijze KBG

De KBG is ingesteld nadat het verkeersbesluit is genomen en de maatregel 'selectieve toegang' is bekrachtigd. De KBG gaat dus nadrukkelijk niet over de besluitvorming van de maatregel. De KBG is wel een belangrijk onderdeel van de **evaluatie** van de maatregel. De KBG opereert daarin onafhankelijk.

De speelruimte van de KBG laat zich als volgt samenvatten:

- De KBG is adviserend als het gaat om de uitvoering van de maatregel in algemene zin, inclusief flankerende maatregelen (ontheffingenbeleid, handhaving, anders).
- De KBG doet suggesties die de maatregel makkelijker uitvoerbaar of beter maken voor inwoners en bedrijven.
- De KBG kan aanbevelingen en suggesties geven voor toekomstige situaties/ ontwikkelingen.

De speelruimte is in haar eerste bijeenkomst (7 oktober 2024) door de KBG zelf vastgesteld.

Aan de KBG-bijeenkomsten is regelmatig deelgenomen door medewerkers van de gemeente of anderszins bij de maatregel betrokken organisaties/personen. Daarnaast heeft de KBG periodiek informatie ontvangen over de effecten van de maatregel, aangevuld met kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de aantallen ontheffingen, waarschuwingen en boetes. Aanvullend heeft de KBG regelmatig zelf informatie opgevraagd bij de gemeente en zijn suggesties gedaan die de uitvoering van de maatregel kunnen verbeteren.

02
→ Perceptie van de maatregel

De maatregel wordt door de KBG-leden verschillend ervaren. Hierover kan het volgende worden gezegd:

- Iedereen in de KBG begrijpt dat er iets moest gebeuren om het sluipverkeer een halt toe te roepen. Er is daarom begrip voor de keuze van de gemeente om met een maatregel te komen.
- Het is voor de meeste KBG-leden niet duidelijk hoe het afwegingsproces heeft plaatsgevonden en op basis van welke motieven en criteria uiteindelijk voor deze specifieke maatregel is gekozen. Dit geldt ook voor de keuzes in de uitwerking van de maatregel. Het afwegingsproces ten aanzien van besluitvorming en uitwerking kan worden verbeterd door vooraf een KBG in te stellen (zie aanbeveling 5 in hoofdstuk 6).
- De maatregel is bedoeld om sluipverkeer tegen te gaan, maar raakt ook bestemmingsverkeer. Voor inwoners betekent dit extra handelingen en alertheid wanneer er mensen op bezoek komen. En bedrijven -met name ondernemers die hun bedrijf runnen dicht bij de afslag Lexmond- ervaren meer lasten dan baten van de maatregel.
- Voor sommige inwoners en bedrijven zijn de lasten groter dan de baten. Andere inwoners en bedrijven zien juist meer de voordelen van de maatregel.

De KBG adviseert de gemeente om alles aan te grijpen wat het onderscheid tussen bestemmings- en doorgaand (sluip-)verkeer scherper maakt. Ook suggesties die de komende periode nog gaan komen. Om zo inwoners en bezoekers optimaal te faciliteren en de maatregel optimaal te richten op sluipverkeer.

03
→ Doel en effect van de maatregel

Het doel van de maatregel is het (aanzienlijk) terugdringen van het sluipverkeer tijdens de avondspits (15-19 uur). Aan de hand van rapportages (representatief gemeten vanaf september 2024 in relatie tot de 0-meting maart tot en met juni 2024) worden de effecten maandelijks in beeld gebracht. Ten aanzien van doel en effect komt de KBG tot enkele bevindingen en een advies aan de gemeente.

Bevindingen KBG

1. De data laten zien dat het sluipverkeer (primair motorvoertuigen -niet zijnde vrachtwagens, motorfietsen, lijnbussen, taxi's en landbouwvoertuigen) tussen Vianen en Lexmond sterk is afgenomen. De KBG is unaniem van mening dat de reductie van enkele honderden motorvoertuigen per uur (bij oprit Lexmond is dat een reductie van ca 60%) aanzienlijk is en dat de maatregel daarmee effectief is.

2. De KBG is daarnaast van mening dat de resultaten helder inzichtelijk worden gemaakt en zijn toegelicht aan de KBG, zodat er per (camera-) meetpunt een goed beeld wordt verkregen van de verschillen tussen de 0-meting en de nametingen.

3. De KBG is ook positief over de aanvullende analyses die op haar verzoek zijn gedaan (vervroegde middagspits op de vrijdag, gereden snelheden op het onderliggend wegennet en mogelijke toename vrachtverkeer). Aan de hand van deze extra analyses is beter inzicht verkregen in de feitelijke situaties.

4. De KBG is tegelijkertijd van mening dat het instellen van een systeem van trajectcontrole vanuit de landelijke overheid een betere optie zou zijn. Dan zou de last minder zwaar liggen bij de inwoners, ondernemers en bezoekers van Vijfheerenlanden. De KBG is zich er daarbij van bewust dat dit een aanpassing van de wet vraagt.

Advies

Betrek RWS/I&W actief bij de evaluatie van de maatregel en blijf voortdurend in gesprek over een alternatief vanuit de landelijke overheid. De data en resultaten laten zien dat de maatregel selectieve toegang de file op de A27 bij Lexmond duidelijk heeft verminderd en voor veel minder terugslageffecten zorgt op de A2 richting afslag Vianen. Daarmee draagt de maatregel bij aan de voor RWS belangrijke doelstellingen doorstroming en veiligheid op het hoofdwegennet. De lasten van de maatregel worden echter primair gedragen door de gemeente en haar inwoners en ondernemers. Dat is niet in balans. Een gesprek hierover met RWS en het gezamenlijk verkennen van alternatieven zou dan minimaal moeten zijn. Dan kan tegelijkertijd worden gesproken over camera's bij de afrit A2/oprit A27, (vroegtijdig) waarschuwen op de A-wegen en de noodzakelijke verbreding van de A27. Steun hierin van andere gemeentes en de Provincie Utrecht kan dit proces versterken.

04

→ Uitvoering van de maatregel

Zowel de totstandkoming van de maatregel als de uitvoering daarvan is complex en kent veel betrokken organisaties. De KBG waardeert het dat er voldoende aanlooptijd was om de Hick-ups uit het systeem te krijgen. Ten aanzien van de uitvoering van de maatregel komt de KBG tot de volgende bevindingen.

Bevindingen KBG

1. De inwoners van Vijfheerenlanden worden via vrijstellingen en ontheffingen gefaciliteerd om zonder problemen de eigen gemeente in en uit te kunnen. Maar er is **behoefte aan extra vrijstellingen** (anders dan op het woonadres) en gemak voor bezoekers (bestemmingsverkeer). Zie hiervoor ook suggesties 1 en 2 in hoofdstuk 6.

2. De **bedrijven/ondernemers** zijn hierin **niet unaniem**. Er zijn ondernemers die tevreden zijn met de mogelijkheden die hen wordt geboden richting hun klanten en er zijn ondernemers die de uitvoering van de maatregel te veel werk en/of te omslachtig vinden. De oorzaak van de verschillen zit in een combinatie van perceptie (hoofdstuk 2), de geografische ligging/locatie van de onderneming en de branche (en type klanten) waarin het werkzaam is. In sommige branches kunnen klanten makkelijker zelf een ontheffing aanvragen of komen klanten niet/minder op bezoek tijdens het tijdslot van de maatregel. Maar in andere sectoren is dat juist andersom.

3. Het wordt gewaardeerd dat de gemeente meedenkt over verbeteringen in de systematiek van ontheffingen via de QR-codes. De KBG heeft dan ook **positief geadviseerd** over de nieuwe systematiek, mits de QR-code niet te snel verandert en er een goede instructie wordt toegevoegd.

4. De gemeente heeft bevestigd dat het systeem met ontheffingen voor vaste klanten in 2027 **automatisch** zal worden **verlengd** mocht dit relevant zijn.

5. Er is begrip voor het systeem van waarschuwingen en boetes met de drie weken coulance daarin. Niettemin blijven menselijke fouten mogelijk. De KBG vraagt aan de gemeente om actief mee te denken over een **alternatieve oplossing** mocht dit zich voordoen (zie aanbeveling 10 in hoofdstuk 6).

6. De communicatie over de (werking van de) maatregel moet beter en regelmatig terugkomen. Zo worden de borden bij entree van de gemeente als te klein/onduidelijk ervaren en was -zeker bij de start- sprake van onduidelijke uitleg.

7. De KBG waardeert het dat de gemeente haar suggestie om een toolkit te ontwikkelen heeft overgenomen. Ondernemers kunnen deze **toolkit** dan gebruiken in de verschillende procesmomenten met haar klanten. Ook inwoners moeten gebruik kunnen maken van de toolkit.

05
→ Dilemma's en bespreekpunten

Er zijn enkele onderwerpen waar door de leden van de KBG verschillend over wordt gedacht.

a. Tijdslot van de maatregel

De maatregel is nu effectief op doordeweekse dagen tussen 15:00-19:00 uur. Binnen de KBG wordt verschillend gedacht over dit tijdslot. Er zijn KBG-leden die vinden dat de periode korter kan (bijvoorbeeld van 15:00-18:00 uur), mede gebaseerd op de data tot dusverre. Motivatie is dat een kortere periode minder werk, minder ballast en minder kosten geeft voor met name ondernemers. Maar er zijn ook leden die vinden dat het dan onoverzichtelijker (en daarmee onduidelijker) wordt, zeker als er ook nog naar de verschillende dagen wordt gekeken (denk bijvoorbeeld aan de vervroegde spits op de vrijdagmiddag), Zij houden liever vast aan de periode zoals deze nu bekend is.

b. Vergelijkbare maatregelen elders

Hoewel de maatregel selectieve toegang door de KBG leden verschillend wordt ervaren, is de maatregel als zodanig effectief in het terugdringen van het sluipverkeer. De vraag is of een vergelijkbare maatregel dan ook op andere plekken waar sprake is van sluipverkeer kan worden ingevoerd. Vanuit de KBG wordt hier verschillend over gedacht. Voorstanders zien hierin een mogelijkheid om het sluipverkeer ook op andere plekken terug te dringen, zeker als RWS niet met acties/ maatregelen komt. Tegenstanders vrezen dat de gemeente dan verder op slot gaat en zien dit als een ongewenste vervolgactie.

06
→ Aanbevelingen en suggesties

De KBG wil met dit advies een constructieve bijdrage leveren aan de uitvoering van de maatregel en de gemeente helpen met vergelijkbare vraagstukken in de toekomst. In deze laatste hoofdstuk doet de KBG daartoe aanbevelingen en geeft het enkele suggesties.

Aanbevelingen

1. Alle mogelijkheden om **bestemmingsverkeer beter te faciliteren** (denk aan ruimere -en gratis- ontheffingsmogelijkheid voor bezoekers en klanten) moeten worden benut. De maatregel moet pijn doen bij sluipverkeer, niet bij bestemmingsverkeer.

2. Hoewel de KBG positief is over de bereikte resultaten (hoofdstuk 3), is de KBG van mening dat er **vooraf duidelijke doelen** (hadden) moeten worden gesteld (al dan niet met enige bandbreedte) om te kunnen bepalen wanneer een maatregel wel/niet geslaagd is. Dat is nu te algemeen gehouden.

3. Parallel aan de doelen moeten **voorwaarden** worden benoemd waaraan een maatregel moet voldoen. Denk aan het voorkomen van waterbedeffecten (elders sluipen) en situaties die de verkeersveiligheid raken (rijden door rood licht, snelheid). In de monitoring van de effecten moeten de randvoorwaarden worden meegenomen.

4. Mocht uit data blijken dat t.z.t. -bijvoorbeeld na verbreding van de A27 – de maatregel niet meer nodig is, dan kan deze worden stopgezet. De maatregel moet met andere woorden **niet langer duren dan nodig.**

5 De gemeente doet er verstandig aan om in de toekomst een **KBG in te stellen voorafgaande aan de invoering** van een maatregel met vergelijkbare impact als de huidige maatregel. Dit i.p.v. na besluitvorming. De ervaring in de KBG leert dat er door het gesprek over de inzichten en belangen vanuit de verschillende kernen/dorpen meer begrip ontstaat voor elkaars afweging en positie. Door dit mee te nemen kan de gemeente een betere afweging maken. Ook kunnen dan vooraf de voorstellen voor communicatie worden getoetst. Bovendien kan de gemeente de adviezen en aanbevelingen van de KBG meenemen naar de voorlichtingsavonden in de verschillende kernen.

6 Het is verstandig om (daar waar dat kan) de **lasten** van een (toekomstige) maatregel zoveel mogelijk daar neer te leggen waar ook het meest **profijt** is van de maatregel. Dit kan als principe worden meegenomen in de afweging en uitwerking. Op die manier worden baten en lasten beter met elkaar in evenwicht gebracht. In het geval van deze specifieke maatregel was het logisch geweest om de inrijverboden/camera's te plaatsen aan de kant van Vianen.

7 **Waarschuwingsbrieven** moeten **blijvend onderdeel uitmaken** van de uitvoering van de maatregel. De KBG snapt dat hier relatief veel kosten mee zijn gemoeid, maar als de maatregel goed blijft werken zal het aantal te versturen brieven ook aanzienlijk lager worden. En daarmee ook de kosten.

8 De **ontheffingen** voor inwoners en bedrijven/ organisaties dienen **gratis** te blijven.

9 Wanneer de mogelijkheid zich (juridisch) voordoet om op een **andere manier boetes** uit te schrijven dan via de huidige systematiek via het CJIB, moet hiernaar worden gehandeld. Een systematiek waarin de gemeente zelf de hoogte van een boete kan betalen (bijvoorbeeld via een bestuurlijke boete) en waarbij de opbrengsten naar de gemeente gaan in plaats van naar de schatkist heeft de voorkeur. De KBG is ervan op de hoogte dat dit op dit moment nog niet kan.

10 Als er een menselijke fout wordt gemaakt in de systematiek van waarschuwingen en boetes moet de **gemeente de helpende hand** bieden. Bijvoorbeeld door een potje te creëren waaruit boetes kunnen worden betaald die al in het traject CJIB zitten. Uiteraard alleen als aan vooraf gestelde (nader uit te werken) voorwaarden kan worden voldaan.

11 Het is van belang dat er (blijvend) **maatwerk** wordt geleverd aan bedrijven in verschillende branches op verschillende locaties (zie ook suggestie 5).

12 Het is van belang periodiek te **blijven communiceren** over de (werking van) de maatregel naar inwoners en bedrijven. Zo wordt de kracht van herhaling benut.

12 De KBG constateert dat de navigatiesystemen steeds beter functioneren. Tegelijkertijd bestaat het gevoel dat automobilisten nu soms worden omgeleid om op een bestemming te komen. Hierdoor ontstaat mogelijk verkeersoverlast op andere plekken in de gemeente (zoals A2, N484, Hei- en Boeicopseweg, Heicopperweg). Dat is ongewenst. Uitgangspunt moet zijn dat als je een bestemming in Vijfheerenlanden intikt, je de **directe (snelste) route** als advies krijgt.

Suggesties

Mede in relatie tot de aanbevelingen doet de KBG enkele suggesties:

1. Verhoog het aantal ‘vrije’ ontheffingen (niet gekoppeld aan het woonadres) van 1 naar 3. Dat maakt het voor inwoners flexibeler en vermindert het aantal verzoeken aan de gemeente.
2. Dit kan mogelijk ook door inwoners een code te verstrekken (al dan niet op verzoek) waarmee bezoekers worden vrijgesteld van de maatregel.
3. De camera bij Achthoven staat (tijdens het opstellen van dit advies) uit. Wel wordt het verkeer gemonitord. Daaruit blijkt dat het sluipverkeer over de Lekdijk van Lexmond naar Ameide niet is toegenomen. Om het voor inwoners en bezoekers makkelijker te maken kan de camera hier structureel worden uitgezet, tenzij uit de monitoring blijkt dat het sluipverkeer weer substantieel toeneemt.
4. In navolging van de situatie zoals beschreven bij suggestie 3, kan het wenselijk zijn om ook op andere plekken de camera uit te zetten (alleen nog monitoren, niet meer waarschuwen/beboeten, tenzij.).
5. Als onderdeel van de uitwerking van aanbeveling 11 (maatwerk aan bedrijven) kan worden gedacht aan een tegemoetkoming in de door bedrijven extra te maken kosten.
6. Neem (opnieuw) in overweging of van de Bentz-Berg een normale weg (met gelijkwaardige kruisingen) kan worden gemaakt, i.p.v. een voorrangsweg. Dan wordt het van nature onaantrekkelijker om deze route te ‘sluipen’.
7. Organiseer voor ondernemers een apart loket (via email, telefoon) waar ze terecht kunnen met hun vragen en/of problemen waar ze tegenaanlopen. Hierop dient snel (bijvoorbeeld binnen 4 uur) te worden gereageerd. De ervaring op dit moment is dat een reactie vaak te lang duurt.

Tot slot

De KBG adviseert de gemeente Vijfheerenlanden om de aanbevelingen en suggesties toe te passen ten aanzien de huidige maatregel en als ‘toetsingskader’ te hanteren voor mogelijke toekomstige situaties en maatregelen.

Bijlage 1

Samenstelling Klankbordgroep maatregel selectieve toegang

Naam	Kern	Inwoners / Bedrijven
Kees Nomen	Ameide	Inwoners
John Timmers	Ameide	Bedrijven
Jolanda Brouwer	Vianen	Inwoners
Leo van Rijswijk	Vianen	Inwoners Bedrijven
Petra van de Wiel	Lexmond	Inwoners
Frans de Bruyn	Lexmond	Bedrijven
IJsbrand Bogaard	Lexmond	Bedrijven
Thijs Weeda	Lexmond	Bedrijven
Patricia Bronsema	Hei- en Boeicop	Bedrijven
Dik Bogaard	Hei- en Boeicop	Inwoners
Debbie Zwijnenburg	Meerkerk	Bedrijven
Theo Sprong	Meerkerk	Inwoners
Rob de Vree	N.v.t	Onafhankelijk voorzitter

Bijlage 2

Bijeenkomsten KBG

Datum	Onderwerpen
7 oktober 2024	- Aftrap met de wethouder - Kennismaking onderling - Bespreken en vaststellen speelruimte - Vaststellen samenstelling en werkwijze
11 november 2024	- Toelichting op en bespreken/adviseren over nieuwe QR-systematiek - Eerste inzichten in effecten *(op hoofdlijnen)* - Formuleren voorstellen voor verbetering/aanpassing *(daarna toegestuurd aan gemeente)* - Vaststellen verslag 7 oktober
9 december 2024	- Toelichting op effecten maatregel *(door Arane)* - Bespreken van vragen en suggesties voor verbetering *(met gemeente)* - Vaststellen verslag 11 november
17 februari 2025	- Update van de effecten van de maatregel (door Arane) - Vaststellen verslag 9 december - Stellingen en dilemma's als input voor advies
14 april 2025	- Bespreken conceptadvies van de KBG - Reactie van de wethouder op het advies - Afronding KBG en afspraken voor het vervolg